

Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2013

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΗΣ CO₂ ΣΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ «ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΑΝΘΡΑΚΑ»

Την ανάγκη επεξεργασίας ενός εθνικού σχεδίου με στόχο τον περιορισμό των επιπτώσεων στην εγχώρια οικονομία που προκαλεί η υποχρέωση των ηλεκτροπαραγωγών να αγοράζουν το σύνολο των δικαιωμάτων εκπομπής CO₂, υπογραμμίζει μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE).

Όπως τονίζεται στην μελέτη, αν δεν ληφθεί μέριμνα για την αντιμετώπιση της αύξησης του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας στους κλάδους της βιομηχανίας για τους οποίους δύναται να εφαρμοστεί μηχανισμός αντιστάθμισης αυτού του πρόσθετου κόστους και συνεκτιμώντας το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τις διασυνδέσεις με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας, εκτιμάται ότι το σύνολο της αρνητικής επίδρασης για την εγχώρια οικονομία σε όρους προστιθέμενης αξίας μπορεί να ανέλθει στα 474 εκ. ευρώ, ενώ σε όρους απασχόλησης τις 9.600 θέσεις εργασίας, ανάλογα με τις τιμές των δικαιωμάτων CO₂.

Η μελέτη του IOBE με τίτλο: **«Οικονομικές επιπτώσεις από τη μετακύλιση του κόστους αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας προς τους κλάδους που είναι εκτεθειμένοι στον κίνδυνο «διαρροής άνθρακα» (carbon leakage)»** επιχειρεί τον ποσοτικό προσδιορισμό των επιπτώσεων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας από τη μετακύλιση του πρόσθετου κόστους αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία προκαλεί ένα έμμεσο κόστος εκπομπών στην οικονομία. Σημειώνεται ότι από την 1^η Ιανουαρίου 2013 οι εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υποχρεωμένες να αγοράζουν το σύνολο των δικαιωμάτων εκπομπής CO₂. Η δαπάνη αυτή αποτελεί πρόσθετο κόστος, το οποίο συντελεί στην αύξηση της τιμής ηλεκτρικής ενέργειας.

Η αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας έχει δυσμενείς επιδράσεις στην ανταγωνιστική θέση κλάδων και επιχειρήσεων, ιδιαίτερα εκείνων για τους οποίους: α) η ηλεκτρική ενέργεια συνιστά σημαντικό στοιχείο του κόστους παραγωγής των προϊόντων τους και β) οι συνθήκες στις αγορές που δραστηριοποιούνται

χαρακτηρίζονται από έντονο διεθνή ανταγωνισμό από επιχειρήσεις τρίτων χωρών οι οποίες δεν επιβαρύνονται με το έμμεσο κόστος εκπομπών.

Οι επιχειρήσεις αυτές, στην Ελλάδα και την ΕΕ, είναι εκτεθειμένες στον κίνδυνο «διαρροής άνθρακα», δηλαδή υπάρχει αυξημένη πιθανότητα να μην μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στην επιδείνωση της ανταγωνιστικότητάς τους λόγω του έμμεσου κόστους εκπομπών και είτε να παύσουν τη λειτουργία τους, είτε να μεταγκατασταθούν σε χώρες που δεν επιβάλλουν αυτά τα μέτρα με συνέπεια την αύξηση των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Ο κίνδυνος «διαρροής άνθρακα» είναι ευρύτερος, καθώς αφορά και κλάδους που συμμετέχουν υποχρεωτικά στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η τσιμεντοβιομηχανία και τα διυλιστήρια. Η έλλειψη προστασίας αυτών των κλάδων μπορεί να προκαλέσει πρόσθετες σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία.

Αναγνωρίζοντας αυτό τον κίνδυνο, η Ευρωπαϊκή Ένωση στην Οδηγία 2009/29/ΕΚ προέβλεψε ειδικά και προσωρινά μέτρα για ορισμένες επιχειρήσεις, όπως η οικονομική ενίσχυση για την αντιστάθμιση των αυξήσεων στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας που απορρέουν από την ενσωμάτωση του κόστους εκπομπών. Τα μέτρα είναι εθελοντικού χαρακτήρα και η εφαρμογή τους εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια κάθε κράτους μέλους και στον επείγοντα χαρακτήρα προστασίας της βιομηχανικής του βάσης.

Μέχρι σήμερα, τονίζεται στην μελέτη, η Ελλάδα δεν έχει επεξεργαστεί τέτοιο σχέδιο, παρά το γεγονός ότι το ενεργειακό κόστος για τις εγχώριες βιομηχανίες έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια σημαντικά (ενώ το «αποτύπωμα άνθρακα» στην ηλεκτροπαραγωγή έχει παραμείνει υψηλό), υποσκάπτοντας σε μεγάλο βαθμό την ανταγωνιστικότητά τους. Περαιτέρω, το γεγονός ότι κράτη μέλη που στην παρούσα φάση δεν πλήττονται από βαθιά ύφεση, όπως η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, εφαρμόζουν ήδη μηχανισμούς αντιστάθμισης του έμμεσου κόστους εκπομπών δημιουργεί ζήτημα εξασφάλισης ισότιμης μεταχείρισης των βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι κλάδοι που έχουν προσδιοριστεί ως εκτεθειμένοι στον κίνδυνο «διαρροής άνθρακα» λόγω του έμμεσου κόστους εκπομπών συμβάλλουν άμεσα κατά 5,9% στην προστιθέμενη αξία και κατά 4,1% στην απασχόληση της εγχώριας Μεταποίησης. Επιπλέον, συνεισφέρουν ιδιαίτερα σημαντικά και στο εμπορικό ισοζύγιο, καθώς το 2012 οι εξαγωγές τους προσέγγισαν τα €1,5 δισ., μέγεθος που αντιπροσωπεύει το 5,4% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών και το 14,3% των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων (εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών).

Σύμφωνα με τη μελέτη, λαμβάνοντας υπόψη το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τις διασυνδέσεις των υπό εξέταση κλάδων με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας (έμμεση επίδραση), καθώς και την ευρύτερη επίδραση από τη δαπάνη των εισοδημάτων που προκύπτουν από την άμεση και έμμεση δραστηριότητα (προκαλούμενη επίδραση) εκτιμάται ότι το σύνολο της επίδρασης των υπό εξέταση κλάδων σε όρους προστιθέμενης αξίας ξεπερνά τα €3,4 δισ., ενώ σε όρους απασχόλησης τις 70.000 θέσεις εργασίας.

Τα τρία σενάρια

Ο υπολογισμός της επίπτωσης στην ελληνική οικονομία βασίστηκε σε 3 σενάρια τα οποία διαφοροποιούνται ως προς το ύψος της τιμής των δικαιωμάτων (5, 15 και 25 €/tCO₂). Όσο υψηλότερη είναι η τιμή των δικαιωμάτων, τόσο μεγαλύτερη είναι η αύξηση των δαπανών για ηλεκτρική ενέργεια οι οποίες μετακυλίσονται στις τελικές τιμές και οδηγούν σε μείωση της εγχώριας ζήτησης και των εξαγωγών των προϊόντων των εξεταζόμενων κλάδων.

Με την τιμή των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίων στα 5 €/tCO₂, εκτιμήθηκε ότι η αρνητική επίδραση στη ζήτηση των προϊόντων των εκτεθειμένων κλάδων ανέρχεται σε €70 εκατ. Η άμεση και έμμεση απώλεια κύκλου εργασιών προκαλεί και πτώση του εισοδήματος από εργασία στους αντίστοιχους κλάδους. Λαμβάνοντας υπόψη και την προκαλούμενη επίδραση στην προστιθέμενη αξία, η συνολική απώλεια προστιθέμενης αξίας στην οικονομία λόγω του έμμεσου κόστους εκπομπών στους κλάδους που είναι εκτεθειμένοι στον κίνδυνο «διαρροής άνθρακα» υπολογίζεται σε €95 εκατ.

Σε όρους απασχόλησης οι συνολικές απώλειες στο Σενάριο 5 €/tCO₂ εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 1.921 θέσεις εργασίας. Από αυτές, το 15% (ή 292 άτομα) αφορούν σε άμεση επίδραση στους εκτεθειμένους κλάδους. Έτσι, προκύπτει ότι για κάθε 10 θέσεις εργασίας που χάνονται λόγω της «διαρροής άνθρακα» από το έμμεσο κόστος εκπομπών στους εκτεθειμένους κλάδους, συνολικά στην οικονομία η απασχόληση μειώνεται κατά 66 άτομα.

Οι απώλειες αυξάνονται σε περίπτωση ανόδου της τιμής των δικαιωμάτων. Στο Σενάριο 25 €/tCO₂ οι απώλειες σε όρους προστιθέμενης αξίας εκτιμάται ότι ανέρχονται σε €474 εκατ. Σε όρους απασχόλησης, χάνονται περίπου 9.600 θέσεις εργασίας, ενώ τα φορολογικά έσοδα του κράτους υπολογίζεται ότι μειώνονται κατά €75 εκατ.

Αν ληφθεί υπόψη το ενδεχόμενο πτώχευσης επιχειρήσεων λόγω του αυξημένου ενεργειακού κόστους, το οποίο δεν είναι αμελητέο καθώς περίπου το 20% του κύκλου εργασιών στους εξεταζόμενους κλάδους παράγεται από επιχειρήσεις που βρίσκονται σε ζώνη υψηλού κινδύνου πτώχευσης, οι απώλειες στην οικονομία υπολογίζονται σε σχεδόν 20 χιλ. θέσεις εργασίας, όταν λάβουμε υπόψη και τις επιπτώσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις και στην καταναλωτική δαπάνη των εργαζομένων.

Οι αρνητικές συνέπειες μπορούν να αποφευχθούν με ένα μηχανισμό αντιστάθμισης του έμμεσου κόστους εκπομπών στους κλάδους που είναι εκτεθειμένοι στον κίνδυνο «διαρροής άνθρακα». Μηχανισμοί για αυτό το σκοπό έχουν ήδη τεθεί σε ισχύ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Νορβηγία.

Το κόστος του μηχανισμού σε μεγάλο βαθμό αντισταθμίζεται από την αποφυγή απώλειας φορολογικών εσόδων λόγω της «διαρροής άνθρακα». Το έμμεσο κόστος εκπομπών εκτιμάται με τις σημερινές τιμές δικαιωμάτων εκπομπής στα €16 εκατ., όταν οι απώλειες φορολογικών εσόδων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης από τη μη εφαρμογή του μηχανισμού φτάνουν στα €15 εκατ. Η διαφορά μεταξύ του έμμεσου κόστους εκπομπών και των απωλειών φορολογικών εσόδων δεν ξεπερνάει τα €2,5

εκατ. ακόμα και στο σενάριο υψηλής τιμής των δικαιωμάτων εκπομπής (25 €/tCO₂). Λαμβάνοντας υπόψη και τις σημαντικές απώλειες που μπορεί να φέρει το ενδεχόμενο μαζικών πτωχεύσεων επιχειρήσεων που ήδη βρίσκονται υπό καθεστώς οικονομικής δυσχέρειας, το καθαρό αποτέλεσμα ενός μηχανισμού αντιστάθμισης του έμμεσου κόστους εκπομπών ενδέχεται να είναι θετικό ακόμα και σε δημοσιονομικούς όρους.

Το ύψος της αντιστάθμισης πρέπει να τεθεί στο επίπεδο που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ ανά εγκατάσταση, το οποίο ελαχιστοποιεί τις απώλειες για την οικονομία, χωρίς να εξαλείφει το κίνητρο προσαρμογής των διαδικασιών παραγωγής, έτσι ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Με σχετικά μικρή επιβάρυνση ή ακόμα και με θετικό συνολικά δημοσιονομικό αποτέλεσμα, η Πολιτεία έχει τη δυνατότητα να προστατεύσει πολλές θέσεις εργασίας σε στρατηγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Δεδομένης της κρίσιμης κατάστασης πολλών επιχειρήσεων στους κλάδους που είναι εκτεθειμένοι στον κίνδυνο «διαρροής άνθρακα» και των δυσμενών επιπτώσεων στην οικονομία, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να κινηθούν με ταχύτητα για τη διαμόρφωση μηχανισμού αντιστάθμισης του έμμεσου κόστους εκπομπών, καταλήγει η μελέτη του IOBE.

Μπορείτε να βρείτε το πλήρες κείμενο της μελέτης στην ιστοσελίδα του IOBE: www.iobe.gr